

УДК 658.012.4:330.341.1

Л. Г. Дончак,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки, обліку та оподаткування, Вінницький
навчально-науковий інститут економіки Західноукраїнського національного університетуORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1764-872X>

О. Ю. Захарчук,

аспірант, Західноукраїнський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-8330-0363>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.2.199

ГЕНЕЗИС НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ТРАКТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

L. Donchak,

PhD in Economic Sciences, Associate Professor, Vinnytsia Educational
and Scientific Institute of Economics of West Ukrainian National University

O. Zakharchuk,

Postgraduate Student, West Ukrainian National University

GENESIS OF SCIENTIFIC APPROACHES TO INTERPRETING THE INNOVATION DEVELOPMENT OF ENTERPRISES

У статті здійснено комплексний аналіз еволюції наукових підходів до трактування сутності інноваційного розвитку підприємства в контексті трансформації економічної науки та зміни умов функціонування бізнесу. Обґрунтовано, що відсутність єдиного підходу до визначення інноваційного розвитку зумовлена різноманітністю методологічних засад, на яких формувалися відповідні концепції, а також багатовимірністю самого явища. Узагальнено класичні та сучасні наукові підходи вітчизняних і зарубіжних дослідників, що дозволило простежити логіку еволюції поглядів на інновації, від техніко-технологічного оновлення до системної стратегічної трансформації підприємства. На основі порівняльного аналізу визначень запропоновано авторську систематизацію наукових підходів до трактування інноваційного розвитку підприємства, яку подано у вигляді структурно-логічної схеми. Сформульовано узагальнене авторське визначення інноваційного розвитку підприємства, що інтегрує процесні, ресурсні, системні та результативно-стратегічні характеристики.

The article examines the genesis of scientific approaches to interpreting the concept of enterprise innovative development in the context of the evolution of economic theory and changes in the modern business environment. The relevance of the study is обусловлена the increasing importance of innovation as a key factor of competitiveness, sustainability, and long-term enterprise development under conditions of market uncertainty and structural transformations. It is substantiated that the absence of a unified definition of enterprise innovative development in academic discourse results from the diversity of methodological approaches and the multidimensional nature of innovation processes.

The study summarizes and systematizes the views of domestic and foreign scholars, which makes it possible to trace the evolution of scientific interpretations from a narrow technological understanding of innovation to a comprehensive strategic and systemic vision of enterprise development. Special attention is paid to identifying dominant conceptual features that form the basis of different approaches, including process-oriented, resource-based, system-structural, integrated, and result-oriented perspectives.

Based on a comparative analysis of existing definitions, their conceptual heterogeneity and differences in analytical emphasis are revealed. To overcome this fragmentation, an author's systematization of scientific approaches to defining enterprise innovative development is proposed. The systematization is presented in a structured form, which allows for a clearer understanding of the interrelations between different theoretical positions and provides a holistic view of innovative development as a continuous process of qualitative transformation.

As a result, an integrated authorial definition of enterprise innovative development is formulated. It combines process, resource, systemic, and strategic-result components and emphasizes the role of innovation potential, organizational and managerial changes, competitiveness, and adaptability to external challenges. The obtained results create a theoretical and methodological basis for further empirical research and practical application in the field of enterprise innovative development management.

Ключові слова: інноваційний розвиток підприємства, інновації, наукові підходи, економічний розвиток, інноваційний потенціал, стратегічне управління, конкурентоспроможність.

Key words: enterprise innovative development, innovation, scientific approaches, economic development, innovation potential, strategic management, competitiveness.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах глобалізації, цифрової трансформації економіки та посилення конкуренції інноваційний розвиток набуває особливого значення. Для підприємств це не лише фактор зростання, але й стратегічна необхідність збереження конкурентоспроможності та адаптації до нових викликів. Водночас, у науковій літературі відсутнє єдине тлумачення поняття "інноваційний розвиток підприємства", що зумовлено різноманіттям підходів до його розуміння та різними методологічними засадами.

Проблема ускладнюється також тим, що на різних етапах розвитку економічної науки інновації трактувалися крізь призму окремих функцій, як технологічне оновлення, як інструмент стратегічного управління, як соціокультурне явище тощо. Така багатозначність вимагає узагальнення й систематизації підходів, які сформувалися в різні історичні періоди, з метою формування сучасного, інтегрованого розуміння сутності інноваційного розвитку підприємства.

Особливо актуальним є вивчення генезису наукових підходів до інноваційного розвитку в контексті формування ефективної інноваційної політики вітчизняних підприємств, адаптованої до умов посткризової економіки України та викликів воєнного часу.

З огляду на це виникає потреба в теоретичному переосмисленні еволюції наукової думки, що дозволить сформувати цілісну наукову основу для розробки інструментів і моделей інноваційного розвитку, які відповідають сучасним потребам підприємств.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Останніми роками проблематика інноваційного розвитку підприємств привертає увагу широкого кола науковців як в Україні, так і за її межами. У вітчизняному науковому просторі теоретичні та прикладні аспекти цього явища досліджували такі автори, як В.С. Найдюк, Т.М. Пилявоз, К.О. Дорошкевич, І.Ю. Єпіфанова, В.С. Пономаренко, О.Г. Цвик, П.Т. Саблук, С.Я. Васильців, В.М. Діденко, І.В. Довба, Р.С. Квасницька, П.П. Микитюк, Ж.Л. Крисько, Я.В. Паламаренко, Т.В. Полозова, Д.Ю. Кривцун, М.А. Полегенька, В.П. Рибачук, А.В. Толстова, Б.В. Хахула, Ю.С. Шипуліна, С.М. Ілляшенко, О.Ю. Ємельянов, О.С. Мороз та інші. У фокусі їхніх досліджень — загальні підходи до трактування інновацій, структура інноваційного потенціалу, механізми реалізації інноваційних стратегій, а також оцінювання результативності інноваційної діяльності підприємств.

Зарубіжна наукова спільнота також зробила вагомий внесок у формування теоретичних основ інноваційного розвитку. Серед провідних дослідників цього напрямку варто відзначити Й.А. Шумпетера, П. Друкера, К. Фрімена, Б.-А. Лундвала, Ч. Едквіста, Г. Чесбро, П. Тротта, Ф. Фраттіні, Б. Лаперша, Д. Узунідіса та інших. Їхні праці охоплюють як класичні, так і сучасні підходи до розуміння інновацій, зокрема концепції систем інновацій, відкритих інновацій, управління технологічними змінами та інтеграції зовнішніх і внутрішніх знань у процес розвитку підприємств.

Отже, сучасна наукова дискусія демонструє тенденцію до розширення та інтеграції підходів: інноваційний розвиток розглядається як багатовимірне явище, що охоплює технології, організаційну структуру, корпоративну культуру, зовнішнє середовище та інституційні чинники. Попри суттєвий теоретичний доробок, актуальним залишається запит на узагальнення наявних підходів у межах єдиної наукової концепції, яка б ураховувала динаміку зовнішніх умов і специфіку сучасного бізнес-середовища.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою дослідження є узагальнення та систематизація наукових підходів до трактування інноваційного розвитку підприємства, виявлення їх еволюційної послідовності, а також визначення основних теоретико-методологічних засад сучасного розуміння цього процесу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У сучасному науковому дискурсі термін "інновація" розглядається як багатовимірна економічна категорія, що поєднує як процесуальні, так і результативні характеристики. Історично цей термін походить від лат. *innovatio* — оновлення, зміна, введення нового, і з часом перетворився на ключове поняття сучасної економіки, управління, технологічного розвитку. Його значення зазнало суттєвої еволюції, трансформуючись від суто технічного нововведення до комплексного явища, що охоплює всі сфери господарської діяльності.

Першим фундаментальним підходом до визначення інновації вважається підхід Й. Шумпетера, який ще у 30-х роках XX століття запропонував розглядати інновацію як нову комбінацію факторів виробництва. Він виділив п'ять форм інновацій: створення нового продукту, застосування нових методів виробництва, відкриття нових ринків, використання нових джерел сировини та впровадження нових

форм організації бізнесу [1]. Шумпетер акцентував увагу на ролі інновацій у процесі "творчого руйнування", що оновлює економічну систему зсередини. Його погляди продовжив розвивати Б. Твісс, який наголошує, що інновація — це не поодинокі подія, а керований процес, який починається з ідеї та завершується її реалізацією у вигляді продукту чи послуги, що має цінність для ринку [2].

У другій половині XX століття інновація дедалі частіше розглядалася у контексті підприємницької діяльності. Один із найвпливовіших західних теоретиків у цій галузі, Пітер Друкер, визначає інновацію як інструмент підприємництва, що трансформує зміни у нові економічні можливості [3]. Такий підхід розширює трактування інновацій, включаючи соціальні, управлінські та організаційні аспекти.

Подальший розвиток концепції інновацій пов'язаний із формуванням уявлень про відкриті інновації, запропонованих Г. Чесбро. У межах цієї парадигми інновація не є виключно результатом внутрішніх досліджень організації, а виникає внаслідок взаємодії з зовнішніми партнерами, споживачами, стартапами та науковими установами [4].

Також слід відзначити дослідження Ф. Фраттіні, в яких інновації аналізуються як багаторівневий процес, що залежить від особливостей ринку, швидкості дифузії та готовності підприємства до прийняття змін [5].

У вітчизняній науковій традиції спостерігається тенденція до комплексного розуміння інновації. Так, І.В. Гріщенко розглядає інновацію як результат інноваційного процесу у формі нової або вдосконаленої продукції, технології чи методу, що має практичне застосування на підприємстві та ринку, а також процес, який охоплює всі етапи, від розроблення до реалізації, і спрямований на досягнення економічної, соціальної та екологічної ефективності через ефективне управління інноваційною діяльністю [6].

Подібну думку поділяє і В.С. Найдюк, який визначає інновацію як результат винахідництва, процес якісних змін і як інструмент створення нових можливостей. Дослідник пропонує три наукові підходи до визначення інновації — функціональний, атрибутивний і предметний [7].

Цікавою є позиція науковця О.Г. Бут-Гусаїм, який акцентує на тому, що інновація — це не лише впровадження нових технологій, але й соціальне явище, що сприяє трансформації бізнес-моделей, взаємин у колективі та підходів до управління [8].

Таблиця 1. Підходи науковців до визначення сутності поняття "інноваційний розвиток підприємства"

Автор	Визначення
Бут-Гусаїм О.Г.	Інноваційний розвиток бізнес-структур розглядається як комплексний процес постійного оновлення бізнес-процесів на основі впровадження нових технологій, продуктів і послуг з метою підвищення якості діяльності та адаптації до змін ринкового середовища.
Грищенко А.В.	Інноваційний розвиток підприємства є результатом узгодженого функціонування фінансових, управлінських, технологічних, маркетингових та інноваційних складових, що забезпечують стратегічну результативність і рівень інноваційної активності підприємства.
Діденко Є.О., Моторна Ю.С.	Інноваційний розвиток підприємства трактується як процес системного оновлення, що базується на використанні інноваційного потенціалу та спрямований на підвищення конкурентоспроможності, досягнення стратегічних цілей і забезпечення інноваційної безпеки.
Волошук Л.О.	Інноваційний розвиток підприємства означає досягнення позитивних якісних змін у його стані завдяки формуванню та ефективному використанню інноваційного потенціалу в процесі інноваційної діяльності.
Федулова Л.І.	Інноваційний розвиток підприємства визначається як динамічний процес якісних змін в інноваційному стані підприємства внаслідок активізації інноваційної діяльності.
Адаменко О.А.	Інноваційний розвиток підприємства полягає у закономірному переході до нового якісного стану через впровадження інновацій у продукти, процеси та всі сфери господарської діяльності.
Ємельянов О.Ю., Гаврась Д.Р.	Інноваційний розвиток підприємства пов'язаний зі змінами характеристик ресурсів і управлінських компетенцій, що забезпечують зростання інноваційного потенціалу та стабільне підвищення фінансово-економічних результатів.
Найдюк В.С.	Інноваційний розвиток підприємства є процесом цілеспрямованої зміни його стану на основі інноваційного потенціалу, що створює нові можливості для розвитку та ринкової діяльності.
Кашена Н., Чміль Є.	Інноваційний розвиток підприємства розглядається як здатність до комплексних змін і багатовекторного зростання завдяки впровадженню інновацій, спрямованих на посилення конкурентних позицій, стійкості та безпеки функціонування.
Ковтуненко К.В., Коцага А.О.	Інноваційний розвиток бізнес-структури визначається як інноваційно орієнтований розвиток сфер діяльності, спрямований на підвищення ефективності, прибутковості та розширення ринків збуту.
Ватченко О.Б., Ватченко Б.С., Черевко О.Л.	Інноваційний розвиток підприємства є безперервним процесом якісних змін, заснованим на створенні та впровадженні інновацій з метою зростання конкурентоспроможності й ефективності в мінливому середовищі.
Кошлата М.М.	Інноваційний розвиток підприємства характеризується використанням різних форм інновацій у виробничій і комерційній діяльності для підвищення прибутковості та конкурентних переваг.

Джерело: складено за даними [6; 7; 8; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24].

Відповідно до Закону України "Про інноваційну діяльність", інновація — це новостворені або вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція чи послуги, що суттєво покращують виробничі або соціальні показники [9]. Таке визначення підкреслює прикладний характер інновацій, а також їхню орієнтацію на результативність та ефективність.

Таким чином, сучасні наукові підходи дозволяють розглядати інновацію не лише як результат технічної творчості, а як складну економіко-управлінську категорію, яка охоплює всі стадії життєвого циклу нововведення, від ідеї до комерційного використання. Інновація є важливим елементом стратегії розвитку підприємства, джерелом його

адаптації до змін зовнішнього середовища та фактором підвищення конкурентоспроможності.

Щодо сутності поняття "розвиток", то у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі воно розглядається як багатогранне явище, що охоплює сукупність змін, які забезпечують перехід об'єкта на новий, вищий рівень організації, функціонування та ефективності [10]. Перші згадки про розвиток зустрічаються ще у працях давньогрецьких філософів, зокрема Арістотеля, Платона, Демокріта, проте ці підходи мали переважно філософсько-споглядальний характер, позбавлений чіткого наукового підґрунтя. Згодом розуміння категорії "розвиток" еволюціонувало в межах класичної, історичної шкіл, марксизму, інституціоналізму,

Рис. 1. Систематизація наукових підходів до визначення інноваційного розвитку підприємства

Джерело: систематизовано авторами.

кейнсіанства, а також неокласичного підходу, де воно отримало більш конкретне методологічне наповнення.

Сьогодні в економічній літературі сформувався широкий спектр підходів до трактування цього поняття. Так, в Академічному тлумачному словнику української мови розвиток визначається як процес переходу від одного якісного стану до іншого, що супроводжується зміною внутрішніх характеристик явища чи об'єкта [11]. Подібне тлумачення подають дослідники які розглядають розвиток як складне багатовимірне явище, що включає не лише кількісне зростання обсягів виробництва чи доходів, але й якісні структурні зміни в економіці: модернізацію технологій, оновлення організаційних форм, зміну структури зайнятості та перерозподіл ресурсів між секторами. Такий розвиток має цілеспрямований характер і пов'язаний із активною роллю економічних суб'єктів у формуванні конкурентних переваг, адаптації до глобальних викликів та забезпеченні сталого економічного прогресу [12].

Згідно з позицією В.О. Занори, розвиток підприємства — це процес цілеспрямованих, внутрішньо та зовнішньо обумовлених переходів на новий рівень організації, що супроводжується якісними та кількісними змінами у функціонуванні системи [13]. Такий підхід дозволяє розглядати розвиток не лише як результат, а й як динамічний стан, що постійно змінюється в умовах впливу численних факторів.

На думку О.В. Лопушинської, розвиток підприємства слід розглядати як комплексну сукупність змін, які відбуваються у внутрішньому середовищі підприємства (структура, персонал, технології) та у його зовнішньому оточенні [14]. Автор підкреслює, що ефективний розвиток можливий лише за умови узгодження стратегічних цілей підприємства з вимогами зовнішнього середовища.

У свою чергу, у роботі Вініченка О. М. поняття розвитку підприємства розкривається через аналіз його характеристик і видів. Автор визначає розвиток як сукупність змін, що забезпечують поступовий рух підприємства до нових станів функціонування, підвищення його ефективності та адаптації до умов зовнішнього середовища [15]. Цей підхід підкреслює динамічний і багатоаспектний характер розвитку, який передбачає зміни не лише в обсягах діяльності, а й у структурі ресурсів, організації виробництва, маркетингових підходах та взаємодії зі стейкхолдерами.

Таким чином, у науковому дискурсі поняття розвитку трактується не лише як процес кількісного зростання, а як якісна трансформація системи, що охоплює всі аспекти її функціонування, від виробничо-технологічного до соціально-організаційного. Особливої актуальності така інтерпретація набуває у контексті інноваційного розвитку, де розвиток тісно пов'язаний із здатністю підприємства генерувати, впроваджувати та комерціалізувати нововведення.

У сучасній економічній науці поняття інноваційного розвитку підприємства зазнало значної трансформації, еволюціонуючи від вузького трактування як технічного нововведення до комплексного системного явища. Це явище охоплює не лише зміну технологій, а й трансформацію бізнес-моделей, управлінських рішень, внутрішніх і зовнішніх зв'язків підприємства. Аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури дозволяє виокремити основні підходи до розуміння сутності інноваційного розвитку підприємства, які відображають зміни у світоглядних та методологічних засадах економічної науки (табл. 1).

Як бачимо, в таблиці 1 узагальнено наукові підходи різних авторів до визначення сутності інноваційного розвитку підприємства, що дало змогу відобразити різноманіття трактувань даної категорії та виявити основні акценти в її інтерпретації. Водночас фрагментарність наведених визначень і відмінності у змістовних пріоритетах зумовлюють потребу їх подальшої систематизації. З цією метою на основі проведеного порівняльного аналізу на рис. 1 запропоновано авторське групування наукових підходів до трактування інноваційного розвитку підприємства, яке дозволяє структурувати наявні дефініції за домінуючими концептуальними ознаками та забезпечує цілісне розуміння інноваційного розвитку як багатовимірного процесу стратегічної трансформації підприємства.

Аналіз узагальнених наукових підходів до трактування сутності інноваційного розвитку підприємства свідчить, що домінуючими є процесно-еволюційний і потенціальний підходи, у межах яких інноваційний розвиток розглядається як безперервний процес якісних змін, зумовлений формуванням і реалізацією інноваційного потенціалу підприємства. Водночас сучасні дослідження дедалі частіше акцентують увагу на системно-інтеграційних і результативно-стратегічних аспектах, що відображає зміщення фокусу від окремих інноваційних дій до комплексної трансформації підприємства з орієнтацією на конкурентоспроможність, стійкість і безпеку функціонування в умовах мінливого зовнішнього середовища. Це обумовлює доцільність використання синтетичного підходу до дослідження інноваційного розвитку підприємства, який поєднує процесні, ресурсні, системні та стратегічні складові.

Таким чином, інноваційний розвиток підприємства — це безперервний, цілеспрямований і системно організований процес якісної трансформації підприємства, що ґрунтується

на формуванні, нарощуванні та ефективній реалізації інноваційного потенціалу, впровадженні технологічних, організаційних, управлінських і ринкових нововведень, та спрямований на підвищення конкурентоспроможності, економічної результативності, стійкості й безпеки функціонування підприємства в умовах динамічного та невизначеного зовнішнього середовища.

ВИСНОВКИ

Аналіз наукових підходів свідчить про ускладнення розуміння сутності інноваційного розвитку підприємства. Якщо перші трактування базувалися виключно на технологічному вдосконаленні, то сучасні підходи враховують багатовекторність змін, включаючи управлінську гнучкість, інституційну підтримку, зовнішню взаємодію та цифрову трансформацію.

На нашу думку, ефективна модель інноваційного розвитку підприємства повинна бути інтегративною, поєднуючи елементи всіх зазначених підходів залежно від галузі, розміру, етапу життєвого циклу підприємства та умов зовнішнього середовища. Лише така модель дозволяє сформувати конкурентоспроможну та адаптивну організацію, здатну до довгострокового сталого зростання в умовах турбулентності.

Література:

1. Schumpeter J.A. The Theory of Economic Development. Harvard University Press, 1934. 255 p.
2. Twiss B.C. Managing Technological Innovation. 3rd ed. London: Pitman / Longman, 1986. 238 p. Available at: <https://archive.org/details/ManagingTechnologicalInnovation>
3. Drucker P.F. Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles. New York: Harper & Row, 1985. 293 p.
4. Chesbrough H. Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology. Boston: Harvard Business School Press, 2003. 272 p.
5. Frattini F., Chiaroni D., Chiesa V. The Open Innovation Journey: How firms dynamically implement the emerging innovation management paradigm. Technovation. 2011. Vol. 31 (1). P. 34—43.
6. Гріщенко А.В. Суть і основні поняття інноваційного розвитку підприємства: теоретичний аспект. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 20. С. 181—188. DOI: 10.32702/2306-6814.2024.20.181
7. Найдюк В.С. Сутність та передумови інноваційного розвитку підприємств. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2013. № 3. С. 251—263.

8. Бут-Гусаїм О.Г. Інноваційний розвиток бізнес-структур. Бізнес Інформ. 2024. № 2. С. 72—81.

9. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>

10. Голобородько А.Ю. Сутність економічного розвитку підприємства. Проблеми економіки. 2022. № 4. С. 140—147. <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-4-140-147>

11. Розвиток: академічний тлумачний словник української мови (1970-1980). Словник української мови: в 11 томах. Том 8, 1977. 631 с. URL: <http://www.sum.in.ua/s/rozvytok>

12. Schlogl L., Sumner A. Disrupted Development and the Future of Inequality in the Age of Automation. Cham: Palgrave Macmillan, 2020. 102 p. DOI: 10.1007/978-3-030-30131-6

13. Занора В. Розвиток підприємства: сутність, форми, види. Галицький економічний вісник. 2019. № 6 (61) С. 69—78. https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2019.06

14. Лопушинська О.В. Сутність і напрями розвитку підприємства: теоретичний аспект. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. 2017. № 5 (84). С. 87—92. URL: <https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b77126de-1388-4637-8765-957ce10f9dec/content>

15. Вініченко О. М. Характеристика, види та сутність розвитку підприємства. Агросвіт. 2015. № 15. С. 49—57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2015_15_10

16. Діденко Є. О., Моторна Ю. С. Процес інноваційного розвитку підприємства та його особливості. Ефективна економіка. 2019. № 1. DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.52

17. Волощук А.О. Інноваційний розвиток промислового підприємства: сутність та проблеми аналітичного забезпечення в умовах індикативного управління. Бізнес Інформ. 2014. № 11. С. 75—79.

18. Федулова А.І. Концептуальні засади управління інноваційним розвитком підприємств. Маркетинг і менеджмент інновацій. 2014. № 2. С. 122—135.

19. Адаменко О.А. Концептуальні засади інноваційного розвитку підприємств. Наукові праці Національного університету харчових технологій. 2010. № 35. С. 5—10.

20. Ємельянов О.Ю. Гаврась Д.Р. Інноваційний розвиток підприємств: сутність, ознаки та види. Успіхи і досягнення у науці. 2025. № 4 (14). С. 985—997.

21. Кащена Н., Чміль Є. Теоретико-методичні засади аналізу інноваційного розвитку

підприємства. Економіка та суспільство. 2022. Випуск 43. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-56>

22. Ковтуненко К.В., Коцага А.О. Інноваційний розвиток бізнес-структур: сутність, тлумачення, теорії та підходи до визначення. Бізнес Інформ. 2020. № 5. С. 43—55. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_5_7

23. Ватченко О.Б., Ватченко Б.С., Черевко О.А. Інноваційний розвиток підприємства: навч. посіб. Дніпро: Акцент ПП, 2017. 404 с.

24. Кошлата М.М. Теоретичні засади управління інноваційним розвитком підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. 2014. Вип. 6 (2). С. 210—212. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_6%282%29_56

References:

1. Schumpeter, J.A. (1934), *The Theory of Economic Development*, Harvard University Press, Cambridge, USA.

2. Twiss, B.C. (1986), *Managing Technological Innovation*, 3rd ed., Pitman, London, UK, Available at: <https://archive.org/details/ManagingTechnologicalInnovation> (Accessed 01 Jan 2025).

3. Drucker, P.F. (1985), *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*, Harper & Row, New York, USA.

4. Chesbrough, H. (2003), *Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology*, Harvard Business School Press, Boston, USA.

5. Frattini, F. Chiaroni, D. and Chiesa V. (2011), "The Open Innovation Journey: How firms dynamically implement the emerging innovation management paradigm", *Technovation*, vol. 31(1), pp. 34—43.

6. Hrishchenko, A.V. (2024), "The essence and basic concepts of innovative development of the enterprise: theoretical aspect", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 20, pp. 181—188, DOI: 10.32702/2306-6814.2024.20.181

7. Naidiuk, V.S. (2013), "The nature and preconditions of enterprises' innovative development", *Marketing i menedzhment innovatsii*, vol. 3, pp. 251—263

8. But-Husaim, O.H. (2024), "Innovative Development of Business Structures", *Biznes Inform*, vol. 2, pp. 72—81.

9. The Verkhovna Rada of Ukraine (2002), *The Law of Ukraine "On Innovative Activity"*, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> (Accessed 01 Jan 2025).

10. Holoborodko, A. Yu. (2022), "The Essence of Enterprise Economic Development", *Problemy ekonomiky*, vol. 4, pp. 140—147, <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-4-140-147>

11. Bilodid, I. K. (1977), "Development", *Akademichnyi tлумachnyi slovnyk ukrainskoi movy (1970—1980). Slovnyk ukrainskoi movy [Academic Explanatory Dictionary of the Ukrainian Language (1970—1980). Dictionary of the Ukrainian Language]*, vol. 8, 631 p., available at: <http://www.sum.in.ua/s/rozvytok> (Accessed 01 Jan 2025).

12. Schlogl, L. and Sumner, A. (2020), *Disrupted Development and the Future of Inequality in the Age of Automation*. Cham: Palgrave Macmillan, 2020. 102 p. DOI: 10.1007/978-3-030-30131-6

13. Zanora, V. (2019), "Enterprise development: essence, forms, and types", *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, vol. 6 (61), pp. 69—78, https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2019.06

14. Lopushynska, O.V. (2017), "The essence and directions of enterprise development: theoretical aspect", *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, vol. 5 (84), pp. 87—92, available at: <https://dspace.pdau.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b77126de-1388-4637-8765-957ce10f9dec/content> (Accessed 01 Jan 2025).

15. Vinichenko, O.M. (2015), "Characteristics, types, and essence of enterprise development", *Ahrosvit*, vol. 15, pp. 49-57, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2015_15_10 (Accessed 01 Jan 2025).

16. Didenko, Ye.O. and Motorna, Yu.S. (2019), "The process of innovation development of the enterprise and its features", *Efektivna ekonomika*, vol. 1, DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.52

17. Voloshchuk, L.O. (2014), "Innovative development of an industrial enterprise: essence and problems of analytical support under indicative management conditions", *Biznes Infor*, vol. 11, pp. 75—79.

18. Fedulova, L.I. (2014), "Conceptual foundations of managing enterprise innovative development", *Marketynh i menedzhment innovatsii*, vol. 2, pp. 122—135.

19. Adamenko, O.A. (2010), "Conceptual foundations of enterprise innovative development", *Naukovi pratsi Natsionalnoho universytetu kharchovykh tekhnolohii*, 2010. vol. 35. pp. 5—10.

20. Yemelianov, O.Yu. and Havras, D.R. (2025), "Innovative development of enterprises: essence, signs and types", *Uspikhy i dosiahnennia u nautsi*, vol. 4 (14), pp. 985—997.

21. Kashchena, N. and Chmil, Ye. (2022), "Theoretical and methodological foundations of analyzing enterprise innovative development", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 43, <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-56>

22. Kovtunen, K.V. and Kotsaha, A.O. (2020), "Innovative development of business structures: essence, interpretation, theories, and approaches to definition", *Biznes Inform*, vol. 5, pp. 43—55, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2020_5_7 (Accessed 01 Jan 2025).

23. Vatchenko, O.B., Vatchenko, B.S. and Cherevko, O.L. (2017), *Innovatsiyni rozvytok pidpriemstva [Enterprise innovative development]*, Aktsent PP, Dnipro, Ukraine.

24. Koshlata, M.M. (2014), "Theoretical foundations of managing enterprise innovative development", *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. Ser.: Ekonomichni nauky, vol. 6 (2), pp. 210—212, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2014_6%282%-29_56 (Accessed 01 Jan 2025).

Стаття надійшла до редакції 10.01.2026 р.

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України (Категорія «Б») з

ЕКОНОМІЧНИХ НАУК та ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

(Наказ Міністерства освіти і науки України
№ 886 від 02.07.2020)

Спеціальності - 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292